

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«МОРЕХІДНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ім. О.І. МАРИНЕСКА
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ОДЕСЬКА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ»**

ВРАХОВАНИЙ ЕКЗ. № 114

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Педагогічною радою
ВСП «Морехідний фаховий коледж
ім. О.І.Маринеска НУ ОМА

Протокол № 5

24 лютого 2024 р.

На чолі Коледжу

Кирило ЖОВТЯК

ПОРЯДОК

**Реагування на випадки булінгу(цькування)
Відокремленого структурного підрозділу
«Морехідний фаховий коледж ім. О.І. Маринеска
Національного університету
«Одеська морська академія»**

Одеса
2024

I. Загальні положення

1.1. Порядок реагування на випадки булінгу(цькування) та застосування заходів виховного впливу в ВСП «Морехідний фаховий коледж ім. О.І. Маринеска Національного університету «Одеська морська академія» (далі – Порядок) є внутрішнім нормативно-правовим актом, що визначає основні поняття, суб'єкти, етапи, заходи щодо виявлення та запобігання випадкам булінгу(цькуванню) в ВСП «Морехідному фаховому коледжі ім. О.І. Маринеска Національного університету «Одеська морська академія» (далі – Коледж).

1.2. У цьому Порядку терміни вживаються у таких значеннях:

кривдник(булер) – учасник освітнього процесу, який вчиняє булінг(цькування) що до іншого учасника освітнього процесу;

потерпілий (жертва булінгу)– учасник освітнього процесу, що до якого було вчинено булінг(цькування);

спостерігачі – свідки та (або) безпосередні очевидці випадку булінгу(цькування);

сторони булінгу(цькування) безпосередні учасники випадку: кривдник(булер), потерпілий(жертва булінгу), спостерігачі (за наявності).

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України «Про освіту», «Про соціальні послуги», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні».

1.3. Проявами, які можуть бути підставами для підозри в наявності випадку булінгу(цькування) учасника освітнього процесу в Коледжі, є:

- замкнутість, тривожність, страх або, навпаки, демонстрація повної відсутності страху, ризикована, зухвала поведінка;
- неврівноваженість;
- агресивність, напади люті, схильність до руйнації, нищення, насильства;
- різка зміна звичної для особи поведінки;
- уповільнене мислення, знижена здатність до навчання;
- відлюдкуватість, уникнення спілкування
- ізоляція, виключення з групи, небажання спілкуватися з іншими учасниками освітнього процесу;
- занижена самооцінка, наявність почуття провини;
- поява швидкої втомлюваності, зниженої спроможності до концентрації уваги;
- демонстрація страху перед появою інших учасників освітнього процесу;
- схильність до пропуску навчальних занять;
- відмова відвідувати Коледж з посиланням на погане самопочуття;

- депресивні стани;
- аутоагресія(самоушкодження);
- суїцидальні прояви;
- явні фізичні ушкодження та(або) ознаки поганого самопочуття (нудота,головний біль, кволість тощо);
- намагання приховати травми та обставини їх отримання;
- скарги учасника освітнього процесу на біль та(або) погане самопочуття; пошкодження чи зникнення особистих речей; вимагання особистих речей, їжі, грошей; жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення чуток сексуального (інтимного) характеру або інших відомостей, які особа бажає зберегти в таємниці;
- наявність фото-, відео- та аудіоматеріалів фізичних або психологічних знущань, сексуального(інтимного) змісту;
- наявні пошкодження або зникнення майна та(або) особистих речей.

1.4. До булінгу(цькування) в Коледжі належать випадки, які відбуваються безпосередньо в приміщенні закладу освіти та на прилеглих територіях (включно з навчальними приміщеннями, приміщеннями для занять спортом, проведення заходів, коридорами, роздягальнями, вбиральнями, душовими кімнатами, їдальнею тощо) та(або) за межами Коледжу підчас заходів, передбачених освітньою програмою, планом роботи закладу освіти, та інших освітніх заходів, що організуються за згодою Начальника Коледжу, в тому числі дорогою до(із) закладу освіти.

Випадки булінгу (цькування) між учасниками освітнього процесу можуть траплятися поза освітнім процесом в інших місцях, зокрема, на прилеглих до Коледжу територіях, в екіпажі Коледжу, в мережі Інтернет то що.

1.5. Ознаками булінгу (цькування) є систематичне вчинення учасниками освітнього процесу діянь стосовно іншої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, в тому числі і з застосуванням засобів електронних комунікацій, а саме:

- умисне позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними, перешкоджання в отриманні освітніх послуг, примушування до праці та інші правопорушення економічного характеру(ознаки економічного насильства);
- словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи (ознаки психологічного насильства);
- будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, зокрема принизливі погляди, жести,образливі рухи тіла, прізвиська, образи, жарти, погрози, поширення образливих чуток (ознаки сексуального насильства);

- будь-яка форма небажаної фізичної поведінки, зокрема ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, нанесення ударів (ознаки фізичного насильства);

- інші правопорушення насильницького характеру.

Булінгом (цькуванням) вважається також діяння, при вчиненні якого не обов'язково повторюється одна форма насильства (лише фізичне чи лише психологічне насильство). Вони можуть бути змішаними (при систематичності), проте відбуватися що раз по відношенню до однієї і тієї ж особи.

У разі наявності відповідних ознак булінгу (цькування) курсанти, батьки, педагогічні(науково-педагогічні) або інші працівники Коледжу зобов'язані повідомити Начальника Коледжу або інших суб'єктів реагування, наведених в п.2.1.

II. Суб'єкти та порядок реагування на випадки булінгу(цькування)

2.1. Суб'єктами реагування у разі настання випадку булінгу(цькування) в коледжі (далі – суб'єкти реагування) є:

- Начальник Коледжу;
- Заступник Начальника з навчально роботи;
- Заступник Начальника з навчально-виховної роботи;
- Комісія з розгляду випадків булінгу(цькування);
- Курсантська Рада.

Суб'єкти реагування на випадки булінгу(цькування) в Коледжі діють у межах повноважень, передбачених законодавством України.

2.2. Суб'єкти реагування вживають заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в Коледжі згідно з Планом заходів, в життя яких спрямоване на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в Коледжі.

2.3. Педагогічні (науково-педагогічні) та інші працівники Коледжу у разі, як що вони виявляють булінг(цькування), зобов'язані:

- жити невідкладних заходів для припинення небезпечного впливу;
- повідомити директора Коледжу або заступника директора з навчально-виховної роботи та при наймі одного з батьків або інших законних представників неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу(цькування);

- за потреби надати домедичну допомогу та викликати бригаду екстреної(швидкої)медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги;

- звернутись (за потреби) до територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України.

2.4. Підставою для перевірки фактів булінгу можуть бути повідомлення в засобах масової інформації та інтернет-мережі, анонімні повідомлення, повідомлення в скриньку довіри, усні та письмові повідомлення третіх осіб про факти булінгу.

2.5. Невідкладне припинення небезпечного впливу під час випадку булінгу(цькування) є правом та обов'язком кожного учасника освітнього процесу. У разі застосування заходів щодо припинення (втручання, відвернення, перешкоджання, реагування) такого впливу слід дотримуватись принципу «пропорційності»: шкода, яка заподіяна у результаті впливу (припинення, відвернення), не повинна перевищувати блага, для захисту якого цей вплив застосований.

III. Склад комісії, права та обов'язки її членів

3.1. Директор Коледжу затверджує наказом склад комісії, яка виконує свої обов'язки на постійній основі.

3.2. До складу комісії входять заступники Начальника коледжу, Завідуючи відділень коледжу, педагогічні (науково-педагогічні) працівники, у тому числі практичний психолог, члени Курсантського самоврядування.

До участі в засіданні комісії за згодою залучаються батьки або інші законні представники малолітніх або неповнолітніх сторін булінгу (цькування), представники служби у справах дітей та центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, а також можуть залучатися сторони булінгу(цькування), представники інших суб'єктів реагування на випадки булінгу(цькування) в закладах освіти.

3.3. Головою комісії є директор Коледжу. Голова комісії визначає функціональні обов'язки кожного члена комісії. У разі відсутності голови комісії його обов'язки виконує заступник голови комісії.

3.4. Секретар комісії обирається за поданням голови комісії або заступника голови комісії. Секретар комісії забезпечує підготовку проведення засідань комісії та матеріалів, що підлягають розгляду на засіданнях комісії, ведення протоколу засідань комісії.

3.5. Член комісії має право:

- ознайомлюватися з матеріалами, що стосуються випадку булінгу(цькування), брати участь у їх перевірці;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються;
- брати участь у прийнятті рішення шляхом голосування;
- висловлювати окрему думку усно або письмово;
- вносити пропозиції до порядку денного засідання комісії.

3.6. Член комісії зобов'язаний:

- особисто брати участь у роботі комісії;
- не розголошувати стороннім особам відомості, що стали йому відомі узв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб;
- виконувати в межах, передбачених законодавством та посадовими обов'язками, доручення голови комісії;
- брати участь у голосуванні.

IV. Порядок роботи комісії

4.1. Метою діяльності комісії є припинення випадку булінгу (цькування) Коледжі; відновлення та нормалізація стосунків, створення сприятливих умов для подальшого здобуття освіти у групі, де стався випадок булінгу (цькування); з'ясування причин, які призвели до випадку булінгу(цькування), та вжиття заходів для усунення таких причин; оцінка потреб сторін булінгу (цькування) в соціальних та психолого-педагогічних послугах та забезпечення таких послуг.

4.2. Діяльність комісії здійснюється на принципах: законності; верховенства права; поваги та дотримання прав і свобод людини; неупередженого ставлення до сторін булінгу(цькування); відкритості та прозорості; конфіденційності та захисту персональних даних; невідкладного реагування; комплексного підходу до розгляду випадку булінгу(цькування); не терпимості до булінгу(цькування) та визнання його суспільної небезпеки. Комісія у своїй діяльності забезпечує дотримання вимог Законів України «Про інформацію», «Про захист персональних даних».

4.3. До завдань комісії належать:

- збір інформації щодо обставин випадку булінгу(цькування), зокрема пояснень сторін булінгу(цькування), батьків або інших законних представників малолітніх або неповнолітніх сторін булінгу(цькування);
 - висновків практичного психолога та коледжу;
 - відомостей служби у справах дітей та центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
 - експертних висновків(за наявності), якщо у результаті вчинення булінгу (цькування) була завдана шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого;
 - інформації, збереженої на технічних засобах чи засобах електронної комунікації (Інтернет, соціальні мережі, повідомлення тощо);
 - іншої інформації, яка має значення для об'єктивного розгляду заяви;

- розгляд та аналіз зібраних матеріалів що до обставин випадку булінгу(цькування) та прийняття рішення про наявність/відсутність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві.

4.4. Формою роботи комісії є засідання, які проводяться у разі потреби. Дату, час і місце проведення засідання комісії визначає її голова.

4.5. Засідання комісії є правоможним у разі участі в ньому не менш як двох третин її складу.

4.6. Секретар комісії не пізніше вісімнадцятої години дня, що передує дню засідання комісії, повідомляє членів комісії, а також заявника та інших заінтересованих осіб про порядок денний запланованого засідання, дату, час і місце його проведення, а також надає/надсилає членам комісії та зазначеним особам необхідні матеріали в електронному або паперовому вигляді.

4.7. Рішення з питань, що розглядаються на засіданні комісії, приймаються шляхом відкритого голосування більшістю голосів від затвердженого складу комісії. У разі рівного розподілу голосів голос голови комісії є вирішальним.

4.8. Під час проведення засідання комісії секретар комісії веде протокол засідання комісії за формою згідно з додатком до цього Порядку, що оформлюється наказом директора Коледжу.

4.9. Особи, залучені до участі в засіданні комісії, зобов'язані дотримуватись принципів діяльності комісії, зокрема не розголошувати стороннім особам відомості, що стали їм відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб. Особи, залучені до участі в засіданні комісії, під час засідання комісії мають право: ознайомлюватися з матеріалами, поданими на розгляд комісії; ставити питання по суті розгляду; подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються.

4.10. Голова комісії доводить до відома учасників освітнього процесу рішення комісії згідно з протоколом засідання та здійснює контроль за їхнім виконанням.

4.11. Строк розгляду комісією заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) в закладі освіти та виконання нею своїх завдань не має перевищувати трьох робочих днів із дня отримання заяви або повідомлення Начальником коледжу.

V. Порядок застосування заходів виховного впливу в Коледжі

5.1. Заходи виховного впливу застосовуються для відновлення та нормалізації відносин між учасниками освітнього процесу після випадку булінгу(цькування) з метою створення сприятливого для навчання та

роботи освітнього середовища. Заходи виховного впливу застосовуються у разі наявності факту булінгу(цькування) в Коледжі освіти по відношенню до кривдника, потерпілого та свідків.

- 5.2. Заходи виховного впливу мають забезпечити дотримання прав та інтересів сторін булінгу(цькування), необхідне виховання та освіти, соціальну та психолого-педагогічну допомогу.
- 5.3. Заходи виховного впливу реалізуються педагогічними працівниками коледжу із залученням необхідних фахівців із надання правової, психологічної, соціальної та іншої допомоги, в тому числі територіальних органів (підрозділів) службу справах дітей та центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді тощо.
- 5.4. Необхідні заходи виховного впливу визначає та планує комісія з розгляду випадків булінгу (цькування) в коледжі.
- 5.5. Начальник коледжу вживає необхідних заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг (цькування), стали його свідками або постраждали від булінгу, в тому числі залучення (за потреби) необхідних фахівців із надання правової, психологічної, соціальної та іншої допомоги тощо.
- 5.6. Начальник коледжу забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування).
- 5.7. Практичний психолог у межах своїх посадових обов'язків:
 - Діагностує стан психологічного клімату в колективі, в якому відбувся булінг(цькування);
 - За результатами діагностики розробляє план колекційної роботи з кривдником та свідками із залученням батьків або законних представників;
 - розробляє та реалізує програму індивідуальної реабілітації для потерпілого;
 - розробляє профілактичні заходи для групи, в якій зафіксовано випадок булінгу (цькування); для батьків або законних представників;

- здійснює супровід педагогічних працівників, які забезпечують освітній процес для групи, в якій зафіксовано випадок булінгу (цькування);
- забезпечує надання психологічного супроводу здобувачів освіти, які постраждали від булінгу(цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування).

5.8. Педагогічні працівники, які забезпечують освітній процес для групи, в якій зафіксовано випадок булінгу (цькування):

- виконують рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в Коледжі щодо доцільних методів навчання та організації роботи з неповнолітніми сторонами булінгу (цькування) та їхніми батьками або законними представниками;
- забезпечують інтеграцію антибулінгового компоненту в освітній процес, який визначається правилами поведінки учасників освітнього процесу в Коледжі, Положенням про Коледж, законодавством;
- виробляють спільно з здобувачами освіти правила взаємодії групи під час освітнього процесу.

Заступник Начальника Коледжу з НВР

Максим ПЛЕТЕНЕЦЬ

